

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ I BIBLIOTEK ZAKŁADOWYCH UMCS W LATACH 1988–1989

System biblioteczno-informacyjny UMCS w końcu roku 1989 obejmował: Bibliotekę Główną, 5 bibliotek wydziałowych, 10 instytutowych, 9 zakładowych oraz Bibliotekę Filii UMCS w Rzeszowie. Zarządzeniem nr 12/89 Rektora UMCS z dnia 24 czerwca 1989 r. została powołana do życia Biblioteka Instytutu Wychowania Artystycznego, zorganizowana na bazie księgozbioru wydzielonego ze zbiorów Biblioteki Wydziału Pedagogiki i Psychologii.

W 1989 roku ukazały się dwa ważne dla działalności systemu zarządzania Rektora UMCS: nr 13 z dnia 23 sierpnia — wprowadzające w życie regulamin organizacyjny Biblioteki Głównej oraz nr 14 z dnia 23 sierpnia — zatwierdzający strukturę systemu biblioteczno-informacyjnego Uczelni. Zarządzenia te dały podstawę do zaopiniowania przez Radę Biblioteczną regulaminów udostępniania zbiorów w poszczególnych bibliotekach zakładowych.

W dniu 31 grudnia 1989 roku stan zbiorów bibliotek uczelnianych (bez Biblioteki Filii) wynosił — 1 993 246 jednostek obliczeniowych.

Działająca w Bibliotece Główniej Rada Biblioteczna odbyła w okresie sprawozdawczym 11 posiedzeń. Opiniowano roczne sprawozdania z działalności Biblioteki Główniej i bibliotek zakładowych przedstawiane przez dyrektora, wypowiadano się w sprawach organizacyjnych i merytorycznych, opiniowano wnioski awansowe na stanowisko kustosa.

Do ważniejszych spraw należy zaliczyć opiniowanie regulaminów korzystania ze zbiorów w bibliotekach zakładowych oraz zaakceptowanie projektu zaproszenia Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Bibliotekoznawstwa do współwydawania Biuletynu Biblioteki UMCS i do zmiany tytułu tego wydawnictwa. W 1988 roku, na posiedzeniu Rady i kierowników oddziałów, odbyła się dyskusja z udziałem władz UMCS nad możliwością usprawnień działalności bibliotek i zaspokojeniem ich najpilniejszych potrzeb.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA

Personel działalności podstawowej w dniu 31.12.1989 r. liczył 160 osób, w tym 8 pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy. Grupa pracowników służby bibliotecznej składała się z 143 osób; stanowiska bibliotekarzy dyplomowanych zajmowało 12 osób, pracowników inżynierjno-technicznych — 5 osób. W Bibliotece Główniej zatrudniano 98 osób, w bibliotekach zakładowych — 61, jedna osoba była oddelegowana do Centrum Polonijnego.

W okresie sprawozdawczym przybyło ogółem 4 i 1/2 etatu, z przeznaczeniem do nowych bibliotek. Ruch personalny był dość znaczny — w 1988 r., spośród osób zatrudnionych na czas nieokreślony, przestało pracować 12 osób, w 1989 r. — 8 osób. Ogółem w ciągu dwóch lat przyjęto do pracy na czas określony 26 osób. Tak znaczna fluktuacja kadr odbiła się ujemnie na działalności Biblioteki, szczególnie ucierpiały oddziały: Udostępniania Zbiorów oraz Magazynów i Konserwacji Zbiorów (w tym ostatnim wymiana personelu wynosiła 40 do 60% rocznie).

Personel Biblioteki Główniej przepracował łącznie w 1988 r. 22 579 dni, w 1989 — 19 917 dni.

Gromadzenie zbiorów przebiegało w sposób tradycyjny — drogą kupna i wpływami ze źródeł nieodpłatnych: egzemplarza obowiązkowego, wymiany i darów.

Wpływy materiałów bibliotecznych w roku 1988 wyniosły ok. 41 000 jedn., z tego rejestracją wstępną objęto 29 911 jedn., w roku 1989 — ok. 37 000 jedn. a rejestracją wstępną objęto 26 285

jedn. Z materiałów nie objętych rejestracją wstępną włączono do zbiorów bibliotecznych 18 777 jedn. opisów patentowych i innych dokumentów życia społecznego. Ok. 3500 jedn. przekazano innym bibliotekom lubelskim, pozostałe materiały zakwalifikowano do zbiorów zbędnych.

Większość wpływów to nabytki nieodpłatne — 27 069 jedn. egzemplarza obowiązkowego i 7 772 jedn. darów i wymiany. Z zakupów przybyło łącznie 13 768 jedn., w tym z importu 1 387 i 763 egzemplarze czasopism. Wpływ czasopism z importu był bardzo nieregularny — w roku 1988 wpłynęło 356 tytułów (i tyleż egzemplarzy), w 1989 — 407.

Z powodu konieczności wygospodarowania miejsca na nabytki czasopism gospodarka materiałami zbędnymi przebiegała intensywnie. Komisja Selekcji Zbiorów pracowała permanentnie. Część materiałów przeznaczano do wymiany, część rozdano studentom. Materiały nie znajdujące nabywców przekazywano na makulaturę.

W roku 1988, dzięki krajowym aukcjom księgarskim, uzupełniono wiele braków w posiadanych ciągach czasopism, jak również zakupiono kilka wartościowych monografii i wydawnictw źródłowych, wśród nich dzieło Jana Długosza *Historia Polonae* 1615. Z darów wymienić warto dar „Klanu Kuźmiczów” z okazji trzeciego zjazdu rodziny. Dar zawiera: dwa starodruki — *Manifest de Mr Casimir Pułaski 1774* i *Prezent dla gospodyni... 1777* oraz odbitkę *Chant la Varsoienne* z dzieła Jacques Fernand 1863, a także cenną trzytomową monografię Fernanda Brandela *L'Identité de la France* 1986. W 1989 r. Biblioteka nabyła ciekawe wydawnictwa drogą importu: *World guide to libraries*, E. Hodnett *Five centuries of book illustration*, *The encyclopedia of comparative education and national systems of education* oraz cenny zestaw albumowych wydawnictw dla organizowanego muzeum przyrodniczego, na zamówienie Zakładu Antropologii.

Zbiory opracowane w dniu 31.12.1989 r. wyniosły ogółem 1 330 893 jednostki obliczeniowe. W roku 1988 przybyło w inwentarzach Biblioteki Głównej 29 197 jedn., w 1989 — 30 646 jedn.

Rodzaj zbiorów	Przybytek w wol.		Stan na dzień 31.12.1989 r.
	1988	1989	
Druki zwarte	14 155	17 455	604 070
Wydawnictwa ciągłe			
18 929 tytułów	7 276	6 356	281 577
Zbiory specjalne,			445 246
w tym:			
stare druki	42	53	18 929
rękopisy	5	34	748
prace doktorskie	48	43	1 723
kartografia	89	97	31 420
ikonografia	900	678	19 649
plakaty	216	199	8 011
nuty	—	—	11 291
taśmy i nagrania	24	—	214
płyty	113	198	2 663
dżs	—	300	6 350
opisy patentowe	6 111	4 832	337 693
mikroformy	218	235	3 915

Do rejestru ubytków wpisano w roku 1988 296 wol., w 1989 — 529 wol.

Warunki przechowywania zbiorów bibliotecznych w okresie sprawozdawczym nie uległy poprawie. Brak miejsca na nabytki czasopism zmuszał do ciągłego przesuwania zbiorów na półkach w celu wygospodarowania miejsca na wpływy. Brak intrologatorów, brak pracowni konserwacji zbiorów utrudnia prowadzenie prac w tym zakresie. W zakładach usługowych oprawiono ok. 8 000 wol. Drobne prace konserwujące wykonano sposobem gospodarczym.

Przeprowadzono skontrum zbiorów specjalnych — nut, płyt, plakatów, albumów, katalogów wystaw artystycznych, rysunków, ekslibrisów, grafiki użytkowej, prac doktorskich, taśm magnetofonowych, opisów patentowych, kartografii łącznie z depozytem w Zakładzie Kartografii UMCS, a także zbiorów podstawowych w magazynie głównym Biblioteki Głównej w obrębie sygnatur B1-B25000.

Wciąż aktualna pozostaje sprawa prac remontowych w czytelniach, które umożliwiłyby lepsze zabezpieczenie eksponowanych tam książek.

Udostępnianie zbiorów prowadzono zgodnie z regulaminem korzystania ze zbiorów, uaktualnionym w 1989 r., w wypożyczalni miejscowej, wypożyczalni międzybibliotecznej oraz w trzech czytelniach głównych i czterech specjalistycznych, o łącznej liczbie miejsc — 336. Czytelnie główne (Humanistyczna, Matematyczno-Przyrodnicza, Czasopism) czynne były w dni robocze od godz. 8. do godz. 20., w wolne soboty, niedziele i w okresie przerw w zajęciach dydaktycznych od godz. 8. do godz. 14.

Ogólna liczba zarejestrowanych czytelników w dniu 31.12.1989 r. wyniosła: 7212, w tym — studentów UMCS — 4400, innych uczelni 1350, pracowników UMCS — 882, pracowników innych uczelni — 214. Czytelników zbiorowych (instytucji) — 225.

Udostępnianie w liczbach:

	Czytelnie			
	Ilość odwiedzin		Liczba udostępnionych wol	
	1988	1989	1988	1989
Humanistyczna	35 726	31 368	80 583	82 625
Matematyczno-Przyrodnicza	3 625	3 087	7 095	5 895
Czasopism	16 024	13 102	70 106	54 554
Informacji Naukowej	93	77	501	326
Bibliologiczna	3 019	2 700	5 476	5 353

Wypożyczalnia Miejscowa

	1988	1989
Wypożyczono	39 994	30 963
Nie zrealizowano zamówień	26 036	23 034
z tego		
w czytaniu	20 012	17 724
z innych powodów	6 024	5 310

Wypożyczalnia Międzybiblioteczna

	1988	1989
Wysłano bibliotekom		
krajowym	1 954	1 252
zagranicznym	14	9
Sporządzono z bibliotek		
krajowych	1 928	912
zagranicznych	175	99

Udostępniono łącznie według rodzajów zbiorów

	1988	1989
Książek	133 728	126 159
Czasopism (wol.)	73 947	57 773
Zbiorów specjalnych	1 970	1 341
Kopii	1 054	770
	210 599	186 043

Działalność informacyjna i dokumentacyjna prowadzona była głównie przez Oddział Informacji, ale także — w mniejszym zakresie — przez Oddział Katalogów i Oddział Zbiorów Specjalnych i opierała się na zbiorach własnych; wykorzystano także możliwości dostępu do funkcjonujących w kraju systemów informacji naukowej.

Aparat informacyjny Biblioteki Głównej, katalogi alfabetyczne i rzeczowe, wzbogaciła się o ok. 125 000 kart, a katalog centralny bibliotek zakładowych — o ok. 17 500 kart.

Wykorzystując zbiory biblioteczne organizowano wystawy tematyczne z okazji rocznic wydarzeń historycznych, naukowych, kulturowych oraz okolicznościowe z okazji aktualnych znaczących wydarzeń krajowych lub lokalnych, uczelnianych. Do tych ostatnich można zaliczyć wystawki obrazujące dorobek publikacyjny pracowników naukowych UMCS.

Większe wystawy: 1988 r. — „Książki o Józefie Piłsudskim w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS; 1989 r. — „Rewolucja Francuska. 1789-1989” (wspólnie z Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Francuskiej); „Prace nauczycieli akademickich wyróżnionych nagrodą ministra w w zakresie działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej w latach 1979-1989”.

Jak w każdym roku organizowano stałe ekspozycje: „Biblioteka Główna UMCS” dla studentów pierwszych lat studiów”, „Ze zbiorów specjalnych” i „Nowe nabytki”.

Udzielano informacji bibliotecznych — ok. 11 000 w roku, a także bibliograficznych i rzeczowych. Oprowadzano po Bibliotece grupy wycieczkowe krajowe i zagraniczne, opracowywano zestawienia tematyczne.

Współpraca z systemami informacji naukowej była kontynuacją wcześniej podjętych prac — przekazywano do MEN karty „RZ” z opisami rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, do Biblioteki Narodowej opisy nabytków zagranicznych, do systemu SAZAPS CINTE sprawozdania z wyjazdów zagranicznych pracowników naukowych. W 1989 roku Biblioteka Główna przystąpiła do przekazywania informacji o pracach doktorskich obronionych na UMCS do systemu UMI (University Microfilms International). Korzystano kilkakrotnie z informacji w systemie BRIOLIS.

W Oddziale Prac Naukowych i Dydaktycznych kontynuowano kartotekę piśmiennictwa o UMCS oraz kartotekę bibliograficzną o charakterze przedmiotowym pracowników naukowych UMCS.

Działalność reprog r a f i c z n a w latach 1988-1989 skierowana była głównie na uzupełnienie zbiorów bibliecznych mikrofilmami dzieł brakujących w księgozbiorze Biblioteki lub szczególnie chronionych przed zniszczeniem. Brak kserografu utrudniał działalność w szerszym zakresie.

Działalność d y d a k t y c z n a Biblioteki głównej prowadzona była w trzech kierunkach: szkolenie pracowników, prowadzenie praktyk wakacyjnych studentów, przysposobienie biblieczne studentów pierwszego roku. Nowi pracownicy przechodzili dwudniowe szkolenie, zapoznające ich z Biblioteką.

Zgodnie z wieloletnią tradycją odbywały się poniedziałkowe zebrania szkoleniowe o zróźnicowanej tematyce, podczas których wygłaszali referaty pracownicy Biblioteki, a także zaproszeni prelegenci. W okresie sprawozdawczym, oprócz kilku pracowników Biblioteki, prelekcje wygłosili pracownicy naukowci UMCS: dr Józef Styk, dr Barbara Jedynak, dr Krystyna Harasimiuk, dr Mieczysław Buczyński, dr Jerzy Plis, doc. dr hab. Jerzy Święch, doc. dr hab. Waldysław Kucharski. Odbyły się też dwa spotkania autorskie z Danutą Wójcik i Waldemarem Michalskim.

W ramach szkolenia zawodowego organizowano praktyki przemarszowe w podstawowych oddziałach Biblioteki Głównej dla kandydatów na stanowisko kustosa. Zorganizowano egzamin dla młodszych bibliotekarzy, upoważniający do awansu na stanowisko bibliotekarza. Umożliwiono pracownikom Biblioteki uczęszczanie na lektoraty języków obcych dla pracowników naukowych UMCS.

W okresie wakacyjnym odbywały się praktyki studentów bibliekoznawstwa UMCS, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Łódzkiego, UMK w Toruniu, WSP w Krakowie, WSP w Kielcach, WSP w Olsztynie, WSP w Bydgoszczy. Studenci brali udział w pracach bibliecznych i zwiedzili inne biblioteki naukowe Lublina.

Przysposobieniem bibliecznym objęto studentów pierwszych lat studiów wszystkich kierunków. Ćwiczenia prowadzili doświadczeni bibliotekarze. Akcja przysposobienia trwała od października do grudnia. W każdym z dwóch lat pszeszkolono ok. 1700 studentów w ok. 90-ciu grupach.

Działalność naukowa i wydawnicza Biblioteki, poza działalnością podstawową, także częściowo o charakterze naukowym, wyrażała się głównie w pracach bibliograficznych i bibliekoznawczych, publikowanych w wydawnictwach Biblioteki Głównej lub przekazywanych bezpośrednio użytkownikom.

Ukazały się kolejne roczniki *Wykazu Publikacji Pracowników UMCS* za lata 1986 i 1987. Wydano pięć numerów serii „Bibliografie Osobowe” — 16: *Bibliografie prac doc. dr. Jana Gurby* w opracowaniu Teresy Gaworczyk; 17: *Bibliografia prac prof. dr. hab. Konstantego Radziszewskiego* w opracowaniu Aleksandry Wójcik; 18: *Bibliografia prac. prof. dr. Leona Kaczmarka*, w opracowaniu Zdzisława Dobrzańskiego; 19: *Bibliografia prac. prof. dr. hab. Dominika Fijałkowskiego* w opracowaniu Urszuli Rossy; 20: *Bibliografia prac. prof. dr. hab. Tadeusza Łoposzk*i. w opracowaniu Teresy Gaworczyk. W roku 1989 ukazał się też kolejny rocznik, 32/34 za lata 1984/1985, Biuletynu Biblioteki UMCS.

BIBLIOTEKI ZAKŁADOWE

Główny trzon personelu bibliotek wydziałowych, instytutowych i zakładowych stanowili pracownicy Biblioteki Głównej. Przepracowali w systemie dwuzmianowym:

w roku 1988 — 58 osób — 11 789 dni pracy,

w roku 1989 — 59 osób — 11 822 dni pracy.

Księgozbiór bibliotek zakładowych w dniu 31.12.1989 r. liczył 662 353 jednostki, w tym: 499 119 książek, 119 212 wol. czasopism, 44 022 jedn. zbiorów specjalnych.

Przeprowadzono planową inwentaryzację zbiorów w bibliotekach: Instytutu Biologii, Instytutu Nauk o Ziemi, Ogrodu Botanicznego, Wydziału Ekonomicznego, Międzyuczelnianego Instytutu Filozofii i Socjologii, Studium Wojskowego, Instytutu Historii.

W kilku bibliotekach przeprowadzono remonty — Zakładu Biologii, Wydziału Prawa i Administracji, Instytutu Wychowania Artystycznego, Wydziału Pedagogiki i Psychologii, Wydziału Chemii, Instytutu Matematyki, Instytutu Nauk o Ziemi. W bardzo trudnych warunkach lokalowych pozostają biblioteki mieszczące się w gmachu Wydziału Humanistycznego, Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi, Wydziału Chemii.

Długotrwałe remonty znacznie utrudniły dostęp do zbiorów, co uwidacznia się w liczbach obrazujących czytelnictwo: w 1988 r. zarejestrowano 16 202 czytelników, w 1989 r. — 13 972.

W pracy z czytelnikiem, poza udostępnianiem, prowadzono działalność informacyjną i dydaktyczną, przygotowywano materiały do „Wykazu Publikacji...”, organizowano wystawy. Biblioteka Instytutu Nauk o Ziemi kontynuowała współpracę z Centralną Biblioteką Techniczną AGH w Krakowie w zakresie centralnych katalogów publikacji geologicznych i z pogranicza geologii, Biblioteka Wydziałowa Prawa i Administracji przekazała informacje o nabytkach czasopism zagranicznych do informacyjnego systemu legislacyjnego w Bibliotece Sejmowej.

PRZESTALI PRACOWAĆ (ZATRUDNIENI NA ETATACH STAŁYCH)

Halina Babiarczyk, st. magazynier	07.06.1976 — 31.07.1988
mgr Stanisława Borowska, kustosz	01.11.1971 — 31.12.1988
mgr Danuta Chwiećko, kustosz	01.02.1975 — 31.12.1988
mgr Maria Kawecka, bibliotekarz	01.10.1977 — 29.02.1988
mgr Jolanta Kowalewska, bibliotekarz	01.10.1983 — 31.08.1988
mgr Eugeniusz Mitaszko, st. bibliotekarz	11.03.1975 — 30.04.1988
mgr Hanna Namiećta, st. bibliotekarz	01.15.1972 — 31.08.1988
Bronisław Okoń, bibliotekarz	01.05.1974 — 14.12.1988
dr Jerzy Szczepański, kustosz	01.09.1966 — 10.06.1988
mgr Agnieszka Czipionka, kustosz	01.08.1966 — 31.12.1989
Dorota Dobrowolska, st. magazynier	01.08.1981 — 31.09.1989
mgr Bartłomiej Dobrzański, kustosz	10.10.1970 — 31.09.1989
mgr Elżbieta Krzywicka, ml. bibliotekarz	01.09.1987 — 30.08.1989
mgr Lucyna Pomorska, kustosz	01.10.1974 — 30.06.1989
mgr Bogumiła Olechowicz, kustosz	19.06.1956 — 31.01.1989
mgr Irena Sommer, bibliotekarz	01.08.1981 — 30.08.1989
mgr Beata Zaleska, ml. bibliotekarz	14.11.1983 — 19.04.1989

Biblioteki zakładowe 1988-1989 w liczbach

L.p.	Biblioteka:	Stan zbiorów 31.12.89.	Personel 1989			Ilość udostęp- nionych jedn.		Ilość odwiedzin	
			B-ki Gł.		Jedn. macie- rzystej	1988	1989	1988	1989
			cały etat	część etatu					
1.	Inst. Biologii	33901	2	—	—	20939	13037	2 292	1 777
2.	Inst. Nauk o Ziemi	109870	2	—	3	41 450	40605	8639	11 847
3.	Inst. Mikrobiologii	5 350	2	—	—	6 339	6 102	2 478	2 623
4.	Zakład Biochemii	1 080	—	—	1	889	834	170	br.ewid.
5.	Wydz. Matematyki i Fizyki	37 546	6	—	—	12 888	13 267	16 942	12 903
6.	Wydz. Chemii	37 243	3	2	—	22 797	19 869	6 781	7 425
7.	Inst. Filologii Polskiej	44 172	3	—	—	11 906	13 192	7 882	8 385
8.	Zakład Filologii Germańskiej	13 028	2	2	—	5 113	5 897	2 500	1 921
9.	Zakład Filologii Romańskiej	16 371	3	—	—	31 170	25 486	6 425	5 330
10.	Inst. Filologii Angielskiej	19 635	5	—	—	16 549	16 796	12 620	9 445
11.	Inst. Filologii Rosyjskiej i Słowiańskiej	31 247	3	—	—	17 424	23 754	14 404	15 772
12.	Inst. Historii	68 634	3	—	—	32 702	35 798	13 551	14 540
13.	Zakład Logopedii i Językoznawstwa	3 474	—	—	1	190	120	35	br.ewid.
14.	Wydz. Pedagogiki i Psychologii	64 985	6	—	—	50 380	49 039	24 688	22 883
15.	Wydz. Prawa i Administracji	90 579	4	—	—	87 040	22 860	4 463	781
16.	Wydz. Ekonomii	42 938	5	—	—	93 824	86 391	24 118	15 922
17.	Wydz. Filozofii i Socjologii	25 750	3	—	—	15 495	9 534	9 117	6 041
18.	Międzyuczeln. Inst. Nauk Politycznych	11 196	2	1	—	8 789	7 630	7 473	6 634
19.	Studium Praktyczn. Nauki Języków Obcych	1 514	—	—	1	165	180	33	br.ewid.
20.	Ogród Botanicznego	1 511	—	—	1	260	195	52	—
21.	Studium Wojskowe	2 179	—	—	1	3 628	4 176	560	—
22.	Inst. Wychowania Artystycznego (w stadium organizacji)	—	1	—	—	—	748	—	409
23.	Centralne Laboratorium Aparat. Unikalnej	162	—	—	1	5	br.ewid.	5	br.ewid.
	Razem	662 353	55	4	9	479 942	395 401	165 228	144 638